

Langzaam was iedereen weggebleven - dat moet zo pijnlijk zijn geweest

De Volkskrant 6 juli 2018

Medische experts over de patiënt die hun kijk op het vak veranderde. Deze week: verpleegkundige Hugo van der Wedden (42).

Ellen de Visser

Foto Tzenko Stoyanov

‘Ze noemde me altijd Johan, ze dacht dat ik die leuke buurjongen was op wie ze ooit, als meisje van 18, een beetje verliefd was geweest. Als ik andere vrouwen aandacht gaf, werd ze jaloers. We konden het goed met elkaar vinden, ze had iets wat me aansprak. De randen van haar geheugen waren flink afgebrokkeld, in haar beleving was ze weer een jonge meid. Dat moet een fijne, levendige tijd voor haar zijn geweest en dat straalde ze ook uit. We dansten over de afdeling op de muziek van Manke Nelis, we aten samen advocaatjes.

‘Ze kreeg weinig bezoek. Alleen haar kinderen kwamen af en toe langs, verder zat ze veel alleen. Nadat ze was gevallen en een heup had gebroken, overleed ze. Met mijn collega’s uit het verpleeghuis ging ik naar

haar begrafenis. Tot mijn verbazing zat de kathedraal tot de nok toe vol. Ik keek om me heen en dacht: waar waren jullie de afgelopen jaren? Behalve haar kinderen had niemand in de kerk haar ooit bezocht.

‘Sprekers haalden herinneringen op, een voor een omschreven ze haar laatste levensfase in het verpleeghuis als uiterst verdrietig. Dus de tijd die ik met haar had meegemaakt, waarin ze het goed had en wij samen lol hadden gemaakt, werd daar weggezet als een betreurenswaardige periode. Dat was pijnlijk. Natuurlijk was ze in haar laatste jaren soms ook verdrietig, maar dat zat hem vooral in haar eenzaamheid. In de kathedraal kreeg het verdriet een gezicht: allemaal mensen die zo lang waren weggebleven en nu opeens wel naar haar begrafenis kwamen.

‘Die volle kerk heeft me nooit losgelaten. Aanvankelijk was ik boos, maar toen ik later sociologie ging studeren, leerde ik andere kanten van het verhaal kennen. Dat die mensen nooit naar het verpleeghuis waren gekomen, lag waarschijnlijk ook aan de cultuur van de instelling. Als je wilt dat de buitenwereld naar binnen komt, zorg er dan voor dat het verpleeghuis ook voor naasten als een thuis voelt. De zorgsector is nog steeds erg op het individu gericht, er bestaat een soort onmacht om de kring rond een bewoner of een patiënt er echt bij te betrekken. Verpleeghuizen waren lange tijd een bijna ondoordringbaar fort, met vaste bezoektijden en familie die op afstand werd gehouden. De deuren zijn al decennialang geopend, maar kennelijk is de drempel van een instelling voor velen nog te hoog. Dat kan veranderen, mogelijkheden genoeg.

‘Ik besepte ook dat achter al die kerkgangers een eigen kleine tragedie schuilging in relatie tot de vrouw. Ze moeten allemaal op een zeker moment, om een persoonlijke reden, zijn weggebleven. Als mensen dementie krijgen, worden ze onvoorspelbaar en dan neemt de omgeving vaak afstand. Vrienden en bekenden weten zich geen houding te geven, het is allemaal zo confronterend. Zo komen mensen met dementie steeds meer alleen te staan. En ze voelen dat, daar ben ik van overtuigd, ze beseffen dat familie en vrienden zich langzaam terugtrekken.

‘Bij deze vrouw drong heel af en toe door dat ze in een verpleeghuis zat. Dan werd ze verdrietig en probeerden we haar te troosten. Ik vermoed dat er in de jaren voor haar opname veel stuk is gegaan. Alle mensen uit de kerk zijn langzaam weggevallen, dat moet heel pijnlijk voor haar zijn geweest. Dáár zit het grote verdriet van dementie, in hoe wij als samenleving met de ziekte omgaan. Mensen worden niet meer voor vol aangezien en dat hebben ze heel goed in de gaten.

‘Misschien was het een vorm van compensatie dat de kerk zo vol zat, en hadden al die vrienden en bekenden die waren afgehaakt een zeker schuldgevoel.’